

सम्पादकीय

प्रदेशसभामा बिजनेशको कर्मी

नेपालमा संघीय शासन व्यवस्थाको कार्यान्वयनसँगै तयार भएको प्रदेशको संरचनाले प्रभावकारी काम गर्न सकिएको छैन। प्रदेशको व्यवस्थापिकाको रूपमा रहेको प्रदेशसभा र कार्यपालिकाको रूपमा रहेको कार्यसम्पादन सञ्चोषजनक छैन। विधायिकी अहं भएका कारण प्रदेशसभामा आम नागरिकले अनुभूति गर्ने काम कर्म हुन्छ। प्रदेश सरकारले प्रदेशसभाको अधिवेशन आहवान गरेपछि बैठक बस्ने र प्रदेश सरकारले पेश गरेका विधेयकगा छलफल गरेर पारित गर्ने प्रदेशसभाको छउटा देखिए काम हो। प्रदेशसभा बैठकबाटे सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट पारित गर्नुपर्ने भएकाले त्यसलाई पनि प्रदेशसभामा औपचारिकताका लागि छलफल गरिएछ। संसदीय शासन व्यवस्थामा व्यवस्थापिका सरकारको शक्ति सञ्चालन गर्ने अहं भए पनि व्यवहारागा सरकारको अधिनियम नहरतै बन्ने गरेको पाइन्छ। वर्षको एक पठक बजेटबाटे छलफल गर्ने र पेश भएका विधेयकगा छलफल गर्नेबाहेक बागमतीको प्रदेशसभाले पनि अन्य भूमिका देखाउन सकेको देखिन्छ।

सरकारले गरेका हरेक गतिविधिको सूक्ष्म विग्रहानी गर्ने गलत कामको खबरदारी गर्नुपर्ने दायित्वप्रति प्रदेशसभा र यसका सदस्यहरू उदासिन बन्नै आएका छन्। प्रदेशसभा बैठक सञ्चालन भएको समयमा सामान्य औपचारिकताका लागि सरकारको कही कामको आलोचना गर्नेबाहेक प्रदेशसभा सदस्यहरू अन्य समयमा नौजनरतै देखिएका छन्। सरकारले प्रदेशसभा र त्यस अन्तर्गतका विषयगत तात्पुरता विधेयकगा देखिएका छन्। प्रदेशसभालाई आवश्यक विजेश दिन वसरदा प्रदेशसभा बैठकसंसेत छेठो अवधिका लागि डाकिने गरिएको छ। बैठक सञ्चालन भएको समयमा पनि प्रदेशसभा सदस्यहरू बैठकमा उपस्थित नहुने समस्या पनि उर्सै छ। सरकारले प्रदेशसभामा पेश गरेको नीति तथा कार्यक्रम बजेट र विधेयकमाथि सामान्य छलफल गर्ने र प्रिक्यागतरूपमा त्यसलाई परिवर्तन गर्नेबाहेक प्रदेशसभा र यसका सदस्यहरूको भूमिका अत्यन्तै कमजोर बनिरहेको छ।

प्रदेशसभाको हिउँदे अधिवेशन सुरु हुने समय भइसकेको छ। संघीय प्रतिनिधिसभाको हिउँदे अधिवेशन आहवान भए पनि बागमतीलगायत अन्य प्रदेशसभाको अधिवेशन आहवान भएको छैन। प्रदेशसभाको अधिवेशनबाट गर्नुपर्ने पर्याप्त काम नभएकै कारण प्रदेशसभा बैठक डाकनेतर्फ सरकार र प्रतिपक्षी दुबै उदासिन बनिरहेका छन्। प्रदेश सरकारले मंगलबार बल्ल प्रदेशसभामा ३ वटा संशोधन विधेयक दर्ता गरेको छ। प्रदेशसभाको आगामी अधिवेशनमा पेश हुनेगरी प्रदेश औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक, प्रदेशिक व्यापार तथा व्यवसायी सञ्चालनघी ऐन २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक र मदन भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ऐन २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक यसाथि नै प्रदेशसभामा दर्ताका लागि पेश भए पनि सभागुरुखबाट फिर्ता गरिएको थियो।

प्रदेश तहको संरचना कार्यान्वयनमा आएको ७ वर्ष पूरा भइसकेको छ। शक्ति पृथकीकरण र शक्ति सञ्चालनको सिद्धान्त अनुसार प्रदेश सरकार र प्रदेशसभा दुबैसँग आफ्ना विशेष अधिकार हुन्छन्। छउटाले अर्कोको जलत नियाकलाप र सर्वसतावालाई नियन्त्रण गर्नसँगै अधिकार दुबै अहंसँग हुन्छ। तर, प्रदेशसभा सरकारको आगामी नियन्त्रण आवाज बनिरहेका बैठक बस्ने र नबरने परिपाठीले प्रदेशसभाको भूमिका प्रभावकारी हुन सक्छ। प्रदेशसभा स्वास्थ्य अहं भए पनि सरकारकै खटनाका चलनपैरी अवस्था रहुनेले प्रदेशसभा सदस्य सतापक्ष र प्रतिष्कामा विभाजित कुँजेल प्रदेशसभाले प्रभावकारी भूमिका विर्हान गर्न आशा गर्नुबेकार छ। प्रदेशसभालाई कर्मकाण्डी प्रिक्या पूरा गर्न अहं गर्ने परिपाठीले प्रदेशसभा र सदस्यको गरिना पनि कमजोर हुने निरिचत छ।

महत्वपूर्ण फोन नम्बरहरू

जिल्ला प्रशासन कार्यालय ५२०४९५	चिल्लाड इलाका ६२१०००
जिल्ला प्रहरी कन्दौल १००	वारण यन्त्र १०१
ट्राफिक प्रहरी १०३	बालबालिका खोजतलास केन्द्र १०४
बडा प्रहरी ५२०२९५	बाल हेल्पलाइन १०९८
पशुपतिनगर इलाका ५२०५९८	हेलो सरकार ११११
मनहरी इलाका १८५०१९६१	नेपाल टेलिकम सोध्यपुल १९७
भीमफेरी इलाका ६९१४६२	एम्बुलेन्स १०२
पालुड इलाका ६२०४६७	नेपाल विद्युत प्राधिकरण गुनासो ११५०

तपाईंको राशिफल

पं. ज्योतिष: तोयानाथ सुवेदी
अ० तुलसी मेडिकल हल, हेटौडा-८, कमाने
सम्पर्क: ०१४५०२०४५४५४

मेष	: प्रतिस्पर्धाको दौडमा विजय प्राप्त हुने समय छ।
वृष	: पढाइ-लेस्साइ मध्यमकारक रहने समय छ।
मिथुन	: व्यापार-व्यवसाय मध्यमकारक रहने समय छ।
कर्क	: धार्मिक एवं परोपकारजन्य काममा मन जाला।
सिंह	: आत्मबल र जोस जाँगर बढने समय योग छ।
कन्या	: वादविवादमा पछि परिने समय योग छ।
तुला	: अरुको काममा समय व्यतित हुने छ।
वृश्चिक	: अरुको कामबाट फुर्सद नहोला।
घनु	: अद्ययन-अध्यापनका कामहरू ठिकै रहने छन्।
मकर	: जोपनियतामा विशेष जोड दिंदा रागो रहन्छ।
कुम्भ	: आहार विहारमा ध्यानु दिगुपर्ने समय योग छ।
मीन	: सिर्जनात्मक काममा सरिक भइने समय योग छ।

किशोर श्रेष्ठ

गत पुस १३ गते त्रिभुवन विश्वविद्यालयको ५० औं दीक्षान्त समारोह भव्य रूपमा आयोजना भयो। त्यो दिन मेरा लागि अझ यादगार र विशेष थियो। मास्टर्स अफ फिलोसोफी एम्फिल तहमा व्यवस्थापन विधामै प्रथम भई कुलपति तथा प्रधानमन्त्री को राजीनामा गरिएको थिए। त्रिभुवन विश्वविद्यालयका छलफल गर्ने र नबरने परिपाठीले प्रदेशसभाको भूमिका प्रभावकारी हुन रहेको थिए।

मैले प्रधानमन्त्रीजूँको हातबाट स्वर्ण पदक पाउँदा हर्वाको आसु भरेका थिए। स्नातकोत्तर तहमा पनि जनप्रशासनमा सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याएबापत यस अधिकारी (२०७८ पुस २४ गते) जनप्रशासन संघ, नेपालद्वारा 'पान गोल्ड मेडल'बाट मलाई नियामित हुने अवसर प्राप्त थिए।

मैले छोरो हुक्काउँदै र जागिर समेत गर्दै पढेयो सफलता हासिल गरेकी हुँ। धेरैलाई जिज्ञासा हुने सक्छ— पढाइ, घर-व्यवहार र जागिर खाएर कसरी गोल्ड मेडल हात पार्न सकिन्दै भनेर। त्यसबाटे मेरा अनुभवहरू अरुलाई पनि काम लाग्न सक्छन्। जुन म बाँडन चाहन्छु।

हामी दम्पतीले विवाह भएको नौ वर्षपछि सन्तान प्राप्त हुने सक्छ बनायौं। खाजा खाने समय (करिब एक घण्टा)लाई मैले बालुवाई दुध चुसाउनका लागि मिलाएँ। आफैले स्कूलर चलाएर घर-अफिस आवतजावत गर्दै। सुरुवाती ती दिनहरू मेरा लागि सजिला थिएनन्।

घर, अफिस, बच्चा, अनि पढाइ यसेमा मेरो दैनिकीको वितरण थियो। त्रिभुवनमा भूमिका बढाउने बालुवाई दुधपान वहाँपर्ने देखिन्छु।

घरबाट विवाह भएको नौ वर्षपछि सन्तान प्राप्त हुने सक्छ बनायौं। अहिले हामी दम्पतीले विवाह भएको छन्। तर मैले एउटी आमाको रूपमा बढी भूमिका निभाउनुपर्ने देखिन्छु।

श्रीमान र श्रीमती एकै रथका दुई पांगा हुन भनिन्छ। बास्तवमा हुनु पनि पर्छ। जस्तोसाकै परिस्थिति र जिम्मेवारीमा एकले अर्कोलाई साथ दिनुपर्छ। बच्चा हुनुभन्दा अगाडि हामीलाई निकै खाली समय पाप्त हुन्थ्यो। अहिले हामी जिम्मेवारी भन्न अपिएको छ। आमा भइसकेपछि मेरा भावना वच्चा र गरिबाहार भैन्नै।

मस्तु अन्य सामाजिक र व्यावसायिक जिम्मेवारीहरू पनि छन्। तर मैले एउटी आमाको रूपमा बढी भूमिका निभाउनुपर्ने देखिन्छु। नेपालले बालुवाई दुधपान वहाँपर्ने देखिन्छु। यस्तो बेला परिवर्तन र बेलाको समय वच्चालाई अगाडि हातबाट सहज छैन। यस्तो बेला परिवर्तन र बेलाको समय वच्चालाई अगाडि हातबाट भनिन्छ। श्रीमान र श्रीमती राष्ट्रिय राजीनीतिक र सामाजिक रूपमा धेरै परिवर्तन भएका छन्। घरबाट विवाह भएको नौ वर्षपछि सन्तान जन्माउनुपर्ने देखिन्छु।

वैदेशिक व्यापार: आयात सधै उकालो, निर्यात सामान्य

डॉ. सुनिलकुमार रेयमाझी

दैनिक उपभोग्य

'प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै'

जमिनको स्वामित्व ग्रहण गर्ने, एउटा छानो छाउने आम नागरिकको सपना हुन्छ । नागरिकले जमिनमा लामो समयदेखि भोगचलन गर्दै आए पनि जमिनमाथिको स्वामित्वको पुर्जा प्राप्त नहुँदा आम नागरिक पीडित बन्नु परेको छ । अधिक अवस्था सबल भएका व्यक्तिको हकमा लाखौं, करोडौ खचैर जमिनको स्वामित्व ग्रहण गर्ने गरेका पनि छन् । तर, जमिनको भोगचलन गर्दै आएका तर स्वामित्व ग्रहण गर्न नपाएकाहरुको हकमा उनीहरुको समस्या समाधान गर्ने र जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्ने गरी संघीय सरकारले 'भूमि समस्या समाधान आयोग' को जिल्ला समितिमा अध्यक्ष नियुक्त गरेको छ । सोही क्रममा मकवानपुरमा बलराम बल आयोगको अध्यक्ष नियुक्त हुनुभएको छ । आयोगको नवनियुक्त अध्यक्षसँग भूमिसम्बन्धी समस्या समाधानको विषयमा रहेर समृद्ध समाज दैनिकका सम्पादक सुरेश श्रेष्ठले गर्नुभएको कुराकानी :

समाज : भूमि समस्या समाधान आयोगको काम के हो ?
बल : भूमिहीन सुकुम्बासी, दलित र अव्यवस्थित बसोबासीहरु लाखौंको संख्यामा छन् । उनीहरुलाई व्यवस्थित गरेर जग्गाधनी प्रमाणपत्रको पुर्जा दिएर मालिक बनाउने काम हो । अहिले हाम्रो आयोग ३ वटा काममा केन्द्रित छ ।

समाज : त्यो ३ वटा मुख्य मुख्य काम के रहन्छ ?
बल : सुकुम्बासी, दलित र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जमिन उपलब्ध गराउनु हाम्रो मुख्य काम हो ।

समाज : अध्यक्ष भएर जिम्मेवारी लिँदा कसरी काम गर्ने योजना बनाउनुभएको छ ?

बल : विगतमा काम गर्ने कानुनले प्रतिबन्ध लगाएको स्थिति थियो । तर, अहिले केही कानुनी समस्या हल भएका छन् । हामी ३ तहले कुन-कुन काम गर्ने भन्ने विषयमा छलफल गरेर निर्धारण गर्दै । छलफलबाट समस्याहरुलाई न्यूनीकरणको काम छिडै अगाडि बढाउदै । पूर्व आयोगको कामको निरन्तरता पनि भनिएको हुनाले पुर्जा दिनका तयारी रहेको अवस्था छ । सोही अनुसार एकदेखि डेढ महिनाको अवधिमा भूमिहीनहरुलाई पुर्जा वितरण गर्दै । अहिले संख्यामा गणना गर्दा हामीसँग २५ हजारको हाराहरीमा भूमिहीन सुकुम्बासी छन् । केही भूमिहीनहरुले १० वर्ष अगाडिदेखि जग्गा भोगचलन गरेको देखिन्छ । सोही अनुसार जो जहाँको हो हामीले दर्ता गर्दिन्छ ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक, बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बलराम बल

अध्यक्ष, भूमि समस्या समाधान आयोग मकवानपुर

नमएको देशभूमीको समस्या हो । मकवानपुरको सन्दर्भमा तपाईंले जिम्मेवारी प्राप्त गर्नु भएको छ । यो विषयमा तपाईंले कति अध्ययन गर्नु भएको छ ?

समाज : उहाहरुले भोगचलन गर्दै आउनु भएको जग्गाको जित क्षेत्रफल छ, त्यो क्षेत्रफलको पनि निश्चित मापदण्ड छ । कतिदेखि कति निःशुल्क गर्ने, कतिलाई सःशुल्क गर्ने अथवा सरकारले मूल्य लिएर लालपुर्जा दिने प्रक्रिया छ । अब यता भूमिहीन सुकुम्बासी सानो संख्यामा हुनाले कार्यविधिभित्र छ ।

समाज : तपाईंको बुकाइमा भूमिहीन नागरिकहरुलाई छिडै नै लालपुर्जा वितरण गर्न सकिन्छ ?

बल : हजुर, सोचे अनुसार काम भयो भने लालपुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : छिटोमा कति समयमित्र लालपुर्जा वितरण गर्न सक्छै ?

बल : त्यो प्रकृति हेरेर हुन्छ । तर जितिसक्दो छिटो र सहज तरिकाले काम गर्ने योजना छ । एउटा उत्तराहाजनक ढुङ्गाले प्रवेश गरेको छ । ढिलो गर्ने समय छैन, किनभने नागरिकहरुले धैरै दुख पाइसके । अब यो पटक परिणाममा पुऱ्याउने योजना छ ।

समाज : तपाईं स्ताराउ ढलको जेताको रूपमा आयोगको जिम्मेवारी पाउनुभएको छ । यस हिसाबले सरकारमा र हेका मान्देको आसेपासेले मात्र लालपुर्जा प्राप्त गर्नु भन्ने खालको व्याख्या भझडहेको छ । त्यो आशंका पनि रहन्छ । त्यस्तो हुँदैन भन्ने तपाईं कसरी विश्वस्त पार्नु हुन्छ ?

बल : विगतको कामहरुले पनि जनतालाई आइकित बनाएको छ । व्यस्तो अभ्यास अहिले हुँदैन । अहिले प्रार्थिमक चरणमा एउटा निश्कर्ष तयार पाढौं र त्यसपछि जनताले भोगिरहेको उत्पीडनलाई मिलेर समाधान गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

बल : प्राविधिक पक्षहरुको सिफारिस, सर्जिमिन, फिल्डबुक,

बडाको सिफारिस, पालिकाको सिफारिसलागायतका कागजातका आधारमा आयोगले स्थलगत अवलोकन गरी प्रक्रियाहरु पूरा गरेर जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्दै ।

समाज : भूमिहीनहरुलाई लालपुर्जा वितरण प्रक्रिया कस्तो हुन्छ ?

